

Честе књиге иду за књигама:
Од кога ли, коме ли долазе?
- Од Мехмеда, од цара Турскога,
А долазе до Сталаћа града,
До Пријезде, војводе сталаћка:
"О Пријезда, војводо сталаћка!
Пошљи мени до три добра твоја:
Прво добро, сабљу навајлију,
Која сече дрвље и камење,
Дрво, камен и студено гвожђе;
Друго добро, Ждрала коња твога,
Који коњиц може прелетити
Засобице и по два бедема;
Треће добро, твоју љубу верну."
Гледи књигу војвода Пријезда,
Ону гледи, другу ситну пише:
"Цар-Мехмеде, турски господару!
Купи војске колико ти драго,
Под Сталаћа кад је теби драго,
Удри Сталаћ како ти је драго,
- Ја ти добра не дам ниједнога;
Ја сам сабљу за себе ковао,
А Ждрала сам за себе хранио,
А Љубу сам за себе довео;
Па ти не дам добра ниједнога!"
Диге војску турски цар Мехмеде,
Диге војску, оде под Сталаћа,
Био Сталаћ три године дана,
Нит' му одби дрва ни камена,
Нит' га како може освојити,
Ни пак како може оставити.
Једно јутро уочи недеље
Попела се Пријездина љуба
На бедема малена Сталаћа,
Па с бедема у Мораву гледи;
Ал' Морава мутна испод града.
Па бесједи Пријездина љуба:
"О Пријезда, драги господару,
Нас ће Турци лагумом дигнути."
Ал' бесједи војвода Пријезда:
"Мучи, љубо, миком се замукла!
Гди ће бити лагум под Моравом?"
Потом дошла та недеља прва
И господа отишла у цркву,
И Божју су службу одстајали;
Кад господа изишла из цркве,
Тад бесједи војвода Пријезда:

Тврђава у Сталаћу

навалија - добра
сабља

Ждрал - коњ сиве длаке

засобице – узастопно

лагум - експлозив са
упаљачем, мина; такође
тунел испуњен барутом

кондир - бокал, пехар,
врч

"О војводе, моја десна крила,
Крила моја, с вама ћу летити!
Да ручамо, да се напијемо,
Да на граду врата отворимо,
Да на Турке јуриш учинимо,
Па што нама Бог и срећа даде!"
Па Пријезда љубу дозиваше:
"Иди, љубо, у пивнице доње,
Те донеси вина и ракије!"
Узе Јела два кондира златна,
Па отиде у пивнице доње.
Кад госпођа пред пивницу дошла,
Ал' пивница пуна јањичара:
Папучама пију вино хладно
А у здравље Јелице госпође,
С покој душе Пријезде војводе.
Кад то виде Јелица госпођа,
Та кондиром о камен удари,
Па потрча у господске дворе:
"Зло ти вино, драги господару!
Зло ти вино, а гора ракија!
Пивница ти пуна јаничара,
Папучама пију вино хладно,
А за моје здравље намењују,
А тебе ми жива сахрањују,
Сахрањују, за душу ти пију."
Онда скочи војвода Пријезда,
Те на граду отвори капију,
Па на Турке јуриш учинише,
Те с бише и секоше с Турци,
Док погибе шездесет војвода,
Њих шездесет, хиљаде Турака!
Тад се врати војвода Пријезда,
Па за собом затвори капију,
Па потрже сабљу навалију,
Ждралу коњу одсијече главу:
"Јао Ждрале, моје добро драго,
Та нека те турски цар не јаше!"
Преби бритку сабљу навалију:
"Навалија, моја десна руко.
Та нека те турски цар не паше!"
Па отиде госпођи у дворе,
Па госпођу прихвати за руку:
"О Јелице, госпођо разумна,
Или волиш са мнош погинути,
Ил' турчину бити љуба вјерна?"
Сузе рони Јелица госпођа:

"Волим с тобом часно погинути,
Нег' љубити на срамоту Турке;
Нећу своју веру изгубити
И часнога крста погазити."
Узеше се обоје за руке,
Па одоше на бедем Сталаћа,
Па беседи Јелица госпођа:
"О Пријезда, драги господару,
Морава нас вода отхранила,
Нек Морава вода и сахрани!"
Па скочише у воду Мораву.
Цар је Мемед Сталаћ освојио,
Не освоји добра ни једнога.
Љуто куне турски цар Мемеде:
"Град-Сталаћу, да те Бог убије!
Довео сам три хиљаде војске,
А не водим него пет стотина."

„Војвода Пријезда умире да се не би осрамотио уступајући тиранину сабљу, коња и љубу. То троје он схвата као саставни део своје слободе, као пуноћу свога достојанства. Ако би њих изгубио остао крњ, ништаван, ружан. И тај бедни и наказни живот тиранин би најзад узео. Истог мишљења ије и Пријездина љуба, поносита Јелица госпођа, која једноставним речима – као нешто што се по себи разуме, што је једино природно и могуће – изражава најплеменитији хероизам: *Волим с тобом часно погинути нег` љубити на срамоту Турке... Морава нас вода одранила, нек Морава вода и сарани.* Песма учи: нема крње слободе; она је или потпуна или не постоји. Тиранин се не задовољава само делом, иако узима део по део. Ако су ти драги слобода и достојанство, одупри се чим пружи руку на тебе.“
(Војислав Ђурић)

Илустрације: Душан Павлић

Народни певач: Слепа Јеца

Вукова збирка јуначких песама
II, 84